

Marinus Poulsen:

Te Mar'ken i Holsbrow' (7)

Julius fortsætter beretningen om sin plads hos Karen og Store Niels på Rosgård.

A kam godt a'terr jen Daa, a kam te'r aa værr mæ Stuer Niels. No, de wa no e't stuer Slomper, de drejer sæ omm. De wa i Slæt. Æ Dawlejer kam e't, saa fæk vi æ Mand narr mej ni'er aa slaa. Han wa e't saamøj hower o de Ar·ber. Han kam dronten godt æbaag atter vi ander ni'er te æ Eng. Men han ku skam godt brug æ Hjøl·li. Da vi sku ha waa Formej-desmelmar, haaj han go'n en Fo·ldsko'r om æ Laangkrog – vi kaalder en. Te waa Melmar drak vi de Graand Øl vi haaj mej. Aa da vi haaj arberr en gu'e Stø'r ijen, wa a tømte, aa de wa møj', lo a mæ faastaa mæj – aa gruelig warm war er. – A æ skam osse tømte, sejer æ Mand saa. – No ska æ jo e't væ godt aa drek Aawand, for hejsen sku a drek sørn aa æ O, te en sku swen·d ve'er. – Saa æ du no et saa ledt ta'r i æ Hals, saaj vi te ham. – Ja, saa ta'r æ a da, te æ Wand de·l swen·d, hwis a drak de a kund·. Vi wa nar·worn nok te'r, te vi ga wos te'r aa værr, men de bløw da't om ant ind en Pu'end Sokolade, som saa sku dre'kes te waa Opskjær. Vi vild da gja·r haa æ O ter aa swend·. Niels laa·j æ

Jeg kom godt efter det en dag, jeg kom til at vædde med Store Niels. Nå, det var nu ikke store sager, det drejede sig om. Det var i høhøsten. Daglejeren kom ikke, så fik vi narret husbond med ned og slå. Han var ikke særlig opsat på det arbejde. Han kom luntende godt bagefter os andre ned til engen. Men han kunne skam godt bruge høleen. Da vi skulle have vores formiddagsmellemmad, havde han gået et foldeskår (dvs. to skår hugget ind mod hinanden) om Langkrogen – som vi kalder den. Til vores mellemmad drak vi den smule øl, vi havde med. Og da vi havde arbejdet et godt stykke tid igen, var jeg tørstig, og det meget, lod jeg mig forstå med – og grueligt varmt var det. – Jeg er skam også tørstig, siger husbond så. – Nu skal det jo ikke være godt at drikke åvand, for ellers skulle jeg drikke sådan af åen, at den skulle svinde ved det. – Så er du nu ikke så lidt tør i halsen, sagde vi til ham. – Ja, så tør er jeg da, at vandet det vil svinde, hvis jeg drak det, jeg kunne. Vi var tåbelige nok til, at vi gav os til at vædde, men det blev da ikke om andet end et pund chokolade, som så skulle drikkes til vores opskær (hvor det skulle fejres, at der var høstet færdig). Vi ville da gerne have åen til at svinde. Niels lagde leen fra sig og

Hjølli aa pot sæ ni'er ve æ O aa ga sæ te'r aa bæl Wand i sæ. De bløw han snaar færr mej, aa vi grenner godt aa ham, da han rejst sæ ijen. – No, sejer vi saa te ham, – ær æ Wand saa swonden i æ O, du mi'en? – Ja, swaa'r han, – de ær æ da rigtignok. – Sa·aa, sejer a saa, – de ka a da't si'e – Nej, I æ da wol e't saa towle, te I trower, te·n ka si'er. A tuk syw Mondfuld, aa saa møj mo æ O da væ swonden. A vild da't trow, te dæ æ nower, dæ æ saa tombe, te di trower, jen' ka drek sørn, te en ka si'er o æ Wandstand. Dæ stu vi. A vest et ret, hwa en sku trow, aa hwa en sku sej. Men a send da Bøj mæ æ Dawvown atter æ Sokolade. De gik a saa ind aa ga Kaaren, da vi wa nærve'r aa ha ophøst. A trower hun moerr sæ nøj øwerr, hwa som wol heller e't wa saa sær. – Ja, sejer hun, – Sokolade tæ æ Opskjær haaj vi no faat iliwaller.

– Den Daa vi wa færr mæ'r aa høst, fæk vi saa Opskjær ad Awten. Kaa-ren æ sommen e't hæjsen saa ruttet, men den Daa haaj hun ræt røwen sæ op. Vi fæk de Sokolade vi ku dre'k mæ Ævelskywer aa Hwerrebrød. Dæ wa hejsen engen smal. Stejer. Dæ kam tow Flasker Mjø o æ Bu'er, aa de sku dre'kes, saa·j æ Mand. A holdt nøj ijen. – A ka e't to·l saa møj', saa·j a. Men Stuer Niels drak sjæl godt aa'er, aa han so aa drell wos. – Naar bare en passer o aa fo nok, saa blywer en e't sy'k aa'er, saa·j han. Aa vi fæk er da dro'ken. Men o æ Daa a'ter lo Stu·er Niels i æ Sæng aa wa sy'k. Da han bløw rask ijen, ku vi e't læ væ'r aa drell. Vi saaj te ham, te naar di te næst O'r sku ha Opskjær, saa mot di

lagde sig ned ved åen og gav sig til at bælge vand i sig. Det blev han snart færdig med, og vi grinede godt af ham, da han rejste sig igen. – Nå, siger vi så til ham, – er vandet så svundet i åen, mener du? – Ja, svarede han, – det er det da rigtignok. – Så-å, siger jeg så, det kan jeg da ikke se. – Nej, I er da vel ikke så tossede, at I tror, at man kan se det. Jeg tog syv mundfulde, og så meget må åen da være svundet. Jeg ville da ikke tro, at der er nogen, der er så tumpede, at de tror, man kan drikke sådan, at man kan se det på vandstanden. Der stod vi. Jeg vidste ikke rigtig, hvad man skulle tro, og hvad man skulle sige. Men jeg sendte da bud med dagvognen efter chokoladen. Det gik jeg så ind og gav Karen, da vi var nærved at have høstet færdig. Jeg tror, hun morede sig noget over det, hvad der vel heller ikke var så sært. – Ja, siger hun, – chokolade til opskæret havde vi nu fået alligevel.

– Den dag vi var færdige med at høste, fik vi så opskær om aftenen. Karen er såmænd ellers ikke så ødsel, men den dag havde hun rigtig revet sig. Vi fik den chokolade, vi kunne drikke, med æbleskiver og hvedebrød. Der var ellers ingen smalle steder. Der kom to flasker mjød på bordet, og det skulle drikkes, sagde husbond. Jeg holdt noget igen. – Jeg kan ikke tåle så meget, sagde jeg. Men Store Niels drak selv godt af det, og han sad og drillede os. – Når bare man passer på at få nok, så bliver man ikke syg af det, sagde han. Og vi fik det da drukket. Men dagen efter lå Store Niels i sengen og var syg. Da han blev rask igen, kunne vi ikke lade være at drille. Vi sagde til ham, at når de næste år skulle

Høstlandskab. Xylografi 1866.

Fra Gunnar Knudsen: *Dansk Bondeliv i forrige århundrede* (1975) s. 75.

sie aa ha trej Flasker Mjø, sørn han osse ku fo nok aa'r. De vild væ de raa·erst aa væ fri faa dæ hæ'r Legen i æ Sæng aa bræk sæ o æ Daa a'ter, saaj vi te ham. Jaaw, i melstaa·nd for æ Mand osse en bette Hip. De ka han godt ta, osse naar en taaler Donder te ham, faa de ka a da godt gjør'. Jen Daa i æ trawlt Ti sku vi kør Mog, aa a rejent da mæj, te han vild kyser den jen Vown. Saa stak han li·g aa i Bøj' i Stej for. A bløw nøj gal' i æ Hue. Da han kam hjem, – de wa e't inden Sengawten – da saaj a li·g te ham: – Ja di Bygaang aa di Sown de'r du gue te'r aa fo pa'st, hurn en saa kommer om· ve'r mæ æ Ar·ber, de haa da mender aa sej·. – Ja, swaa·r han, – de haa da't saa møj aa sej mæ jen fræ heller te, naar en haar sørn en vær·n Kaa'l, dæ ka sæt Skik o de Hiele, – aa bode o Mand aa Folk. – A haar i hwær Fald faat saat faa ledt Skik o æ Mand, swaar a ijen, – faa saa haaj han bløwen hjemm aa taan sæ ni nøtte te.

have opskær, så måtte de se at have tre flasker mjød, sådan han også kunne få nok af det. Det ville være det rareste at være fri for det her liggen i sengen og brække sig dagen efter, sagde vi til ham. Jo, ind imellem får husbond også et lille hip. Det kan han godt tage, også når man taler dunder til ham, for det kan jeg da godt gøre. En dag i den travle tid skulle vi køre møg, og jeg regnede da med, at han ville køre den ene vogn. Så stak han lige af i byen i stedet for. Jeg blev noget gal i hovedet. Da han kom hjem, – det var ikke før sengetid – da sagde jeg lige til ham: – Ja din gåen i byen og din søvn, det er du god til at få passet, hvordan man så kommer om ved det med arbejdet, det har da mindre at sige. – Ja, svarede han, – det har da ikke så meget at sige med en fra eller til, når man har sådan en dygtig karl, der kan sætte skik på det hele, – og både på mand og folk. – Jeg har i hvert fald fået sat for lidt skik på husbond, svarede jeg igen, – for så (dvs. ellers) var han blevet hjemme og havde taget sig noget nyttigt til.

Di Plads æ ves gue nok, sejer saa Kræjsten, – Ka a et fo en atter dæ? Ael e't blyw ve aa go dæhjemm alti·r. – Jaaw, de'r a ves o du kan, som en gue Kammerat ska a gja·r anbefa·l dæ. – De wa godt, sejer saa Kræjsten, – ka du et skryw en Anbefaling mæ de samm? Du æ jo lisaa gu'e te'r aa skryw· som te'r aa sna'k. – Jow, fly mæ li·g de Støk Bly·nt, du sejer mej. A trower, a haa·r en Støk Papir i æ Lomm. Julius ga sæ te'r aa skryw· aa sna'ker nøj ind imell, saa de tuk jo nøj Ti, men endle bløw han færr. Han laa·j æ Skrywels o æ Bu'erd. A bløw saat te'r aa løs en op. Hæ·r er en:

– Jeg Undertegnede har en Del første Haands Kendskab til Kristen Lauritsen, og jeg vil gerne hermed anbefale ham som en i alle Maader tro og paalidelig ung Mand, der altid stræber efter at faa det bedst mulige ud af enhver Situacion. Ganske vist var han noget doven, da han var Oppasser for Kaptajn Pram, men det bør ikke lægges ham til Last som Cevil. Jeg tror at han efterhaanden har opsparet en ret anelig Mængde Arbejdskraft, som nu ganske naturlig kan komme hans vordende Arbejdsgiver eller Husbond til Gode. Jeg kan oplyse, at han har været et helt Aar tilende i en Plads, han har haft. Kristen Lauritsen har god Forstand paa en Gaards Drift – da efter hvad han selv siger, og jeg har aldrig taget ham i en større Usandhed. Endelig mener jeg, at K. Lauritsen ejner sig til en noget overordnet Stilling – som Bestyrer, Forvalter eller lignende, idet der er noget respæktindgydende over hans

Din plads er vist god nok, siger så Kristen, – Kan jeg ikke få den efter dig? Jeg vil ikke blive ved at gå derhjemme altid. – Jo, det er jeg vis på, du kan, som en god kammerat skal jeg gerne anbefale dig. – Det var godt, siger så Kristen, – kan du ikke skrive en anbefaling med det samme? Du er jo lige så god til at skrive, som til at snakke. – Jo, stik mig lige den stump blyant, du sidder med. Jeg tror, jeg har et stykke papir i lommen. Julius gav sig til at skrive og snakkede noget ind imellem, så det tog jo nogen tid, men endelig blev han færdig. Han lagde skrivelsen på bordet. Jeg blev sat til at læse den op. Her er den:

– Jeg undertegnede har en del førstehånds kendskab til Kristen Lauritsen, og jeg vil gerne hermed anbefale ham som én i alle måder tro og pålidelig ung mand, der altid stræber efter at få det bedst mulige ud af enhver situation. Ganske vist var han noget doven, da han var oppasser for kaptajn Pram, men det bør ikke lægges ham til last som civil. Jeg tror, at han efterhånden har opsparet en ret anelig mængde arbejdskraft, som nu ganske naturlig kan komme hans vordende arbejdsgiver eller husbond til gode. Jeg kan oplyse, at han har været et helt år til ende i en plads, han har haft. Kristen Lauritsen har god forstand på en gårds drift – da efter hvad han selv siger, og jeg har aldrig taget ham i en større usandhed. Endelig mener jeg, at K. Lauritsen egner sig til en noget overordnet stilling – som bestyrer, forvalter eller lignende, idet der er noget respektindgydende over

Fremtræden. Det gælder i Særdeleshed, naar han viser sig for Rekrutterne med Kaptajn Prams Kasket og Vaabenfrakke paa. Han være hermed anbefalet paa det bedste. – Julius Jensen.

– No ka du li·g ta aa leg æ Anbefaling i di Skudsmolsbog, aa a vel trow, te du for møj' Faanywels aa'en, sejer han saa Julius. – Jaaw, tak ska du ha, men den Anbefaling trower a't dæ hjælper mæ te nower Tjennest aa da almindst som di A'terfølger. Men de forholder sæ nok sørn, te du·el et fræ Raasgord. – Jaaw, a vel sommen saa. – Ver I e't, hu en ka kyef en bette raar Hjemmen te·n ski'kle Pris – heller osse, ka væ·r de wa kloger, en skromlings Gor'd, te·n ku kom te'r aa dryw op. En ska engaang te'r aa ha nøj faa sæ sjæl, sejer saa Julius. – No, vel du ter aa ha kjøwt Hjemmen, sejer a saa. – Du æ wol e't bløwen faalower mæ stuer Ann? – Nej a æ e't. De·æ wol et dæ, dær æ ve'r aa blyw faalower? – Naj, saa·j a – hurn sku a blyw de? – De ve'r a e't, men du ku jo prøw· aa spø·r hind· om er, som du somti følles mæj te Mar·ken. Julius mien faaresten e't, te stuer Ann wa saa rengg. Dær hu hun ær, ska hun go u·r alti·r aa gjør Kaa'ls Ar·ber. Kommer hun endle ind, saa æ dær Ury all Ste·r, aa saa ska hun i Sweng osse Indenda·r. Aa mal'k ska hun bode føst aa sidst. Men hun taar de Hi·ele mæ·n gu'e Humør. No haar hun li·g stæj' sæ hen te Thusholm fræ føst November. A ønsker hind Tellø'k mæ'r. I Thu·sholm ska dæ osse bestelles nøj, men I ka trow,

hans fremtræden. Det gælder i særdeleshed, når han viser sig for rekrutterne med kaptajn Prams kasket og våbenfrakke på. Han være hermed anbefalet på det bedste. – Julius Jensen.

– Nu kan du lige tage og lægge anbefalingen i din skudsmålsbog, og jeg vil tro, at du får megen fornøjelse af den, siger han så Julius. – Jo, tak skal du have, men den anbefaling tror jeg ikke hjælper mig til nogen tjeneste og da allermindst som din efterfølger. Men det forholder sig nok sådan, at du ikke vil fra Rosgård. Jo, jeg vil såmænd så. – Ved I ikke, hvor man kan købe en rar lille ejendom til en skikkelig pris – eller også, måske det var klogere, – et skrummel af en gård, som man kunne komme til at arbejde op. Man skal jo engang til at have noget for sig selv, siger så Julius. – Nå, vil du til at have købt ejendom, siger jeg så. – Du er vel ikke blevet forlovet med store Anne? – Nej jeg er ikke. Det er vel ikke dig, der er ved at blive forlovet? – Nej, sagde jeg – hvordan skulle jeg blive det? – Det ved jeg ikke, men du kunne prøve at spørge hende om det, som du sommetider følges med til marked. Julius mente forresten ikke, at store Anne var så ringe. Der hvor hun er, skal hun altid gå ude og gøre karls arbejde. Kommer hun endelig ind, så er der uorden alle steder, og så skal hun i sving også indendøre. Og malke skal hun både først og sidst. Men hun tager det hele med et godt humør. Nu har hun lige fæstet sig hen til Tusholm fra første november. Jeg ønsker hende tillykke med det. I Tusholm skal der også bestilles noget, men I kan tro, der er orden på alting. Og Mette Tusholm tager sig

dær ær Orden o all Teng. Aa Mætt Thu·sholm taar sæ møj a hinde Pig'er. Ja, di ska lær Orden, aa di ska osse sjæl se ordlig u·r. Mætt ka osse godt u·n dem ni Frihi'er, di mo et sørn go u·rn nowti aa væ fær-dig. De ska nok hjælp o Ann aa kom te Thu·sholm. Dæ ska nok blyw en Pi·g a hind. Hun ær heller e't ur·n Ynd·.

– Kræj·sten spuer mæ, om a bløw i mi Plads. A mot saa faaklaa·r dem, te a sku hjem. Faaresten faato·l a dem saa, te dæ wa'n Kaa'l, dæ kam ræ·nen a'ter mæ op i æ Na·rgaa·r i Daa, knap a wa kommen hæru'r. De wa sørn en bette klæj'n Stæg'el, a kjæ·nd ham e't, de lu·e te'r, te han kjæ·nd mæ. Han spu·er, om a bløw i mi Plads længer ind te November. – Nej, de gjør a jo saa e't. Han vild saa gja·r ha aa ver, om de wa'n gue Plads. Han haaj tent o aa hø·r te'n ve mi Hosbond. A saaj: – Ja, dær ka enhwær væ tjent mæ'r aa væ·r. – Mon du e't sku kind ham, Julius. Han tjænt i Kaalsbjerr, saa·j han. – No·, ær æ ham, sejer saa Julius, – jaaw, ham kinder a godt, Las Lassen hi'er han. Ja de æ·n bette Morris aa si'e te, men I ka trow, te han æ sekker nok. Han tjænner sammel mæ mi Kusine. De laa'er te'r, te han gor hans Tjennest u'r i Kaalsbjærr. De æ dæ manne, dæ haa waat dær, te dæ e't haa'r. Kræ Kaalsbjærr æ saamøj en Vrengel aa væ·r ve. Sidst Søn-de wa a hjemm ve mi Faa'r aa Mu'er, da wa Janne aa hinde Søster dær o Besøg, ja, de·r mi Kusiner.

meget af sine piger. Ja, de skal lære orden, og de skal også selv se ordentlige ud. Mette kan også godt unde dem nogen frihed, de må ikke sådan gå uden at få sig gjort færdig. Det skal nok hjælpe på Anne at komme til Tusholm. Der skal nok blive en pige ud af hende. Hun er heller ikke uden ynde.

– Kristen spurgte mig, om jeg blev i min plads. Jeg måtte så forklare dem, at jeg skulle hjem. Forresten fortalte jeg dem så, at der var en karl, der kom rendende efter mig oppe i Nørregade i dag, lige da jeg var kommet herud. Det var sådan en lille klejn fyr, jeg kendte ham ikke; det lod til, at han kendte mig. Han spurgte, om jeg blev i min plads længere end til november. – Nej, det gør jeg jo så ikke. Han ville så gerne have at vide, om det var en god plads. Han havde tænkt at forhøre sig om den ved min husbond. Jeg sagde: – Ja, der kan enhver være tjent med at være. – Mon du ikke skulle kende ham, Julius. Han tjente i Karlsbjerg, sagde han. – Nå, er det ham, siger så Julius, – jo, ham kender jeg godt, Lars Larsen hedder han. Ja det er en lille splejs at se til, men I kan tro, at han er sikker nok. Han tjener sammen med min kusine. Det lader til, at han bliver tiden ud i pladsen i Karlsbjerg. Det er der mange, der har været der, der ikke har. Kristen Karlsbjerg er noget af en tvær stodder at være hos. Sidste søndag var jeg hjemme hos min far og mor, da var Janne og hendes søster der på besøg, ja, det er mine kusiner.

Janne faato·l, te no wa di færr mæ'r aa høst. Te'r aa begynd mæj gik La's jenner aa høst. Hun band op a'ter ham, aa de ku snaar se u'r te'r, te de sku blyw dæ'rve. Jen Daa kam saa Kræ Kaalsbjerr hen i æ Mark te dem. Han gik aa wa nøj per'ken lisom han plejer, saa sejer han: – Trowr du, te du nowtir fo de Kuer høst? A tōwes et, de ser bedst u'r. – Ingen ka no law nok for ham. Men Janne saa·j te mæ, te di haaj hænd godt i æ hiel Ti. – Nej, sejer saa La's, – a haa da't den bæst Trow ter, te a jenner ka fo al de Ku'er høst, hwis de da ska høstes i O'r. A vest heller e't ant, ind te I alti haar gon tow Ja'r hæ'r. La's wa bløwen en be'te Graand gal i æ Hue. – No, – sejer han saa æ Mand. – Ja, naar æ Kaa'l et æ vær·n nok, naar de skrier for reng· faa ham, saa ka·n blyw nøj te'r mæ·n Ja'r mier. – Da ska a nok gjør mi Tu'r, aa ska nok fülle enhwær som helst mæ æ Hjøl·li, swaar La's. – How, how, sejer æ Stemm·el saa, – du ska e't væ saa kowte. Du ka ves nem fo di Øwer·mand aa si'e. Da han haaj faat de saa'j, saa gik han.

– Hwa trower I saa, han gjø·r, jaaw, han gik hjem aa gjør hans Hjøl·li i Stand aa fæk en haa·err. Saa o æ Daa a'ter saa stil æ Mand i æ Mark mæ æ Hjøl·le, æ

Leen "hares", d.v.s. skærpes med en harehammer.
Foto: Nationalmuseet, i *Hundrede Aar*, s. 95.

Janne fortalte, at nu var de færdige med at høste. Til at begynde med gik Lars alene og høstede. Hun bandt op efter ham, og det kunne snart se ud til, at det skulle blive derved. En dag kom så Kristen Karlsbjerg hen i marken til dem. Han gik og var noget vrissen, som han plejer, så siger han: – Tror du, at du nogensinde får det korn høstet? Jeg synes ikke, det ser for godt ud. – Ingen kan nu lave nok for ham. Men Janne sagde til mig, at de havde hængt godt i hele tiden. – Nej, siger så Lars, jeg har da ikke den bedste tro på, at jeg alene kan få al det korn høstet, hvis det skal høstes i år. Jeg vidste heller ikke andet, end at I altid har gået med to leer her. Lars var blevet lidt gal i hovedet. – Nå, – siger han så manden. – Ja, når karlen ikke er dygtig nok, når det skrider for ringe for ham, så kan man blive nødt til det med en le mere. – Da skal jeg nok tage min tørn, og jeg skal nok følge med enhver med leen, svarede Lars. – Hov hov, siger så den gamle stivstikker, – du skal ikke være så kæphøj. Du kan vist nemt få din overmand at se. Da han havde fået det sagt, så gik han.

Ku·en wa mæj som Opbender, no sku dæ høstes. Aa de wa saa remle, te naar dæ ret sku bestelles nøj, saa sku "Dem Sjæl'" go æ foraa. La·s aa Janne haa nok spøt i æ Hinder, di vest jo aller, hwa di ku væ kommen u'r for. No, men di haaj nok et behow aa spøt mier ind jen Gaang, faa sjæl' om Kræ Kaalsbjerr faj·mt aa fægter om sæ i en faa·le Ti, saa skræj er no e't stær·ker ind jawnhen, aa La·s fulle ham li·g i æ Hæ·l, ja æ Opbender wa jo da imell. Da di haaj go'n sørn en Par Sko'r, saa kam La·s i Tanker om·, te han haaj ves Raad te'r aa drell en be'te Graa'nd. Da æ Mand haaj taan fat o'n fresk Skor, aa La·s haaj strøgn hans Hjøl·li æ baag ve ham, saa laaj La·s bæge Aar·mer o æ Rø'k aa æ Hjøl·liblaa, saa stu han dær lisaa magle aa sna'ker mæ Janne, te æ Mand wa indda en gue Stø'k fræ æ Æ·end. Saa tu La·s fat, aa de waa·r et læng·, inden han haaj indhint æ Kaalsbjerr. Naar de saa wa ski'e, saa tu La·s aa Janne en bette Hwil ijen for saa ledt a'ter aa indhent æ Mand mæ hans Opbender.

– Da de haaj gjentaa'n sæ nower Gaang·, saa sejer æ Mand: – La·s du ka li·g ta mi Sko'r, a ska ha sjet te mi Hjøl·li, dæ æ nøj ve'r mæ'en. Ja, de gjo·r saa La·s. – Men hwa æ dæ ve'r mæ di Hjøl·li? spuer han saa omm. – A ve'r er e't, men æ Spjard æ da faa sta'ke, den el et taa æ Ku'er mæ sæ. – Den æ e't faa sta'ke, saa·j La·s, du ska bare fløt en en Hwol heller taa'w fram. Men di byt Sko'r, aa no ware La·s dæ gik foraa

– Hvad tror I så, han gjorde, jo, han gik hjem og satte sin le i stand og fik den skærpet. Så dagen efter så stillede husbond i marken med leen, madmor var med som opbinder, nu skulle der høstes. Og det var så rimeligt, at når der rigtig skulle bestilles noget, så skulle "de selv" gå foran. Lars og Janne har nok spyttet i hænderne, de vidste jo aldrig, hvad de kunne være kommet ud for. Nå, men de havde nok ikke behov for at spytte mere end en gang, for selv om Kristen Karlsbjerg fægtede og svingede med armene en gevaldig tid, så skred det nu ikke stærkere end jævnt hen, og Lars fulgte ham lige i hælene, ja, opbinderen var jo da imellem. Da de havde gået sådan et par skår, så kom Lars i tanker om, at han havde vist råd til at drille en lille smule. Da husbond havde taget fat på et frisk skår, og Lars havde strøget sin le bag ved ham, så lagde Lars begge arme på ryggen af lebladet, og så stod han der lige så magelig og snakkede med Janne, til manden var endda et godt stykke fra enden. Så tog Lars fat, og det varede ikke længe, inden han havde indhentet ham Karlsbjerg. Når det så var sket, så tog Lars og Janne et lille hvil igen for så lidt efter at indhente husbond og hans opbinder.

– Da det havde gentaget sig nogle gange, så siger husbond: – Lars du kan lige tage mit skår, jeg skal have set til min le, der er noget i vejen med den. Ja, det gjorde så Lars. – Men hvad er der i vejen med din le? spurgte han så om. – Jeg ved det ikke, men spjarren (dvs. krogen på leen) er da for kort, det vil ikke tage kornet med sig. – Den er ikke for kort, sagde Lars, du skal bare flytte den et hul eller to frem. Men de byttede skår, og

– en Stø'r da, faa de vist sæ, te han ku go fræ æ Mand aa indhint ham ijen, – heller som en sejer: "Go for fræ ham aa baa'g te ham". Hwær-gaang Kræ Kaalsbjerr sørn bløw indhint, saa mot di byt Skor ijen. Æ Mand wa nok e't slæt saa kurassi, som han wa o æ Daa fa'r, men han töt nok e't, han ku væ bekjæ'nd aa ræ'nd fræ er. Men no wa han saa heldig, ka en ves godt sej, te dæ kam en Par lø's Fo'r ræ·nen mæ djæ Lamm aa rend ind i æ Hawer, som di høst o. – Ja, dæhæ'r ka e't go, sejer han saa – a kommer te'r aa ska hjælp æ Dreng mæ'r aa fang· dæhæ'r Kræ·ger. De ka væ·r, a ska ha nøj skarr i djæ Tø·err osse, di for ves faa ledt Græs. Saa gik han aa Kjæsten. La's aa Janne di godter dem nøj øwerr. Kjæsten gjor ves osse, hun ku da't læ væ·r aa fli·r ar'e, saa·j Janne.

Leen stryges – bemærk "spjarren" på leen.
Foto: Nationalmuseet, i *Hundrede Aar*, s. 99.

nu var det Lars, der gik foran – en tid da, for det viste sig, at han kunne gå fra husbond og indhente ham igen, – eller som man siger: "Gå for fra ham og bag til ham". Hver gang Kristen Karlsbjerg sådan blev indhentet, så måtte de bytte skår igen. Husbond var nok ikke slet så kålhøgen, som han var dagen før, men han syntes nok ikke, han kunne være bekendt at rende fra det. Men nu var han så heldig, kan man vist godt sige, at der kom et par løse får rendende med deres lam og rendte ind i havren, som de høstede af. – Ja, det her kan ikke gå, siger han så – jeg kommer til at hjælpe drengen med at fange de her sølle kræ. Det kan være, jeg skal have noget mere reb i deres tøjr også, de får vist for lidt græs. Så gik han og Kirsten. Lars og Janne de godtede sig noget over det. Kirsten gjorde vist også, hun kunne da ikke lade være med at grine lidt af det, sagde Janne.

– Om æ Kaalsbjerr fæk skarr te'æ Fo·rtø·err, ve'r a e't, men han gjor da nøj faanoftig, han gik hen aa fæk Lowning o en Høstkaa'l, de wa Thomas Kja'r. Han ka·m saa mæ hans Opbender o æ Daa a'ter. Da han aa La·s kam te'r mæ æ Hjøl·li, saa hjalp æ snaar o æ Ku'er. De Høsten de haar Thomas li·g æ Smerd o. I Kaalsbjerr vel de faaresten gja·r behold La·s te næst O'r. Kjæsten æ·n faanoftig Ku·en, hun sna'ker te Janne omm aa blyw·, aa hun vil·d osse, di sku behol·d La·s. Han vild nok osse godt ha bløwen dær, hwis æ Mand haaj waat lisaa flenk som æ Kuen. Naar en hejsen træffer sammel mæ Kræ Kaalsbjerr, saa sku en e't trow, te han wa sørn en Tvæ·ri te dawle, for u·r dær æ han saa swaa'r aa saa sle'g. A wa sammel mæ ham en Gaang faa e't saa læng sind·, da kam a te'r aa sna'k mæ ham. Han wa saa flenk aa saa skre', te de wa grow·. Te sidst saaj han te mæ, om han e't ku ste· mæ faa næst O'r. Han vild godt te'r aa haa·n vær·n Kaa'l, lo han mæ ver. A saa·j, te a vest et andt, ind te han haa·j en vær·n Kaa'l. De swaa·r han e't te. – Julius saaj te mæ, te a ku godt anbefa·l La·s te min Plads som en gu'e Awløser.

(Vi regner med at kunne bringe fortællingen til afslutning næste år.)

– Om ham Karlsbjerg fik forlænget fåretøjret, ved jeg ikke, men han gjorde da noget fornuftigt: han gik hen og fik lovning på en høstkarl, det var Thomas Kjær. Han kom så med sin opbinder dagen efter. Da han og Lars kom til med leen, så hjalp det snart på kornet. Det der med at høste, det har Thomas lige tag'et på. I Karlsbjerg ville de forresten gerne beholde Lars til næste år. Kirsten er en fornuftig kone, hun snakkede med Janne om at blive, og hun ville også, at de skulle beholde Lars. Han ville nok også godt være blevet der, hvis manden havde været lige så flink som konen. Når man ellers træffer sammen med Kristen Karlsbjerg, så skulle man ikke tro, at han var sådan en vrissenpind til daglig, for ude er han så venlig og så behagesyg. Jeg var sammen med ham en gang for ikke så længe siden, da kom jeg til at snakke med ham. Han var så flink og så indsmigrende, at det var gevaldig. Til sidst sagde han til mig, om han ikke kunne fæste mig for næste år. Han ville godt til at have en dygtig karl, lod han mig vide. Jeg sagde, at jeg vidste ikke andet, end at han havde en dygtig karl. Det svarede han ikke på. – Julius sagde til mig, at jeg kunne godt anbefale Lars til min plads som en god afløser.